

“ การบริหารงานตามหลักธรรมมาภิบาล /
การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ”

ความเป็นมาของ
“ธรรมมาภิบาล”

และ

“การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี”

คำว่า **Good Governance** ราชบัณฑิตยสถาน
ได้กำหนดให้แปลว่า “การปกครองที่ดี” ซึ่งความหมายในทาง
รัฐศาสตร์ หมายถึง การบริหารงานโดยประชารัฐ ที่มีการ
ส่งเสริม ให้มีการเชื่อมโยงเป็นพหุภาคี และประสานการ
สนับสนุนซึ่งกันและกัน ระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน
และประชาชนด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน และ
ความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ที่มีต่อ
ประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โปร่งใส
เสมอภาคและเป็นธรรม

ต่อมาในระบบราชการใช้คำว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” เนื่องจากมีการออก พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๔๕ ซึ่งกำหนดว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” และมีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ เพื่อขยายความวิธีการปฏิบัติการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และบังคับใช้ถึงปัจจุบัน

“การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ตาม
มาตรา ๕๒ ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย
หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
พ.ศ.๒๕๔๖ ได้กำหนดให้ องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นจัดทำหลักเกณฑ์การ
บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามแนวพระ
ราชกฤษฎีกา

ซึ่งอย่างน้อย ต้องมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลด
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน การอำนวยความสะดวก และ
ตอบสนองความต้องการของประชาชน ที่สอดคล้องกับ
บทบัญญัติ ในหมวด ๕ และหมวด ๗

โดยให้กระทรวงมหาดไทย ดูแล และให้ความ
ช่วยเหลือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดทำ
หลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี จึงเป็นที่มาของ
“การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ที่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นทุกแห่งต้องปฏิบัติ

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์
และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
พ.ศ.๒๕๔๖

มีเป้าหมาย ๓ ประการ ได้แก่

๑. บริหารภารกิจเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน
๒. บริหารงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
๓. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
๔. ไม่มีขั้นตอนปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
๕. ปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
๖. อำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน
๗. ประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกา ฯ

๑. รัฐสามารถกำหนดนโยบายและเป้าหมายการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน และมีกลไกที่จะพัฒนาองค์กรภาครัฐให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒. ส่วนราชการและข้าราชการมีแนวทางในการปฏิบัติราชการที่เป็นมาตรฐานชัดเจน มีความโปร่งใส สามารถวัดผลการดำเนินงานได้

๓. ประชาชนได้รับบริการที่สะดวกรวดเร็ว สามารถตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐได้ และมีส่วนร่วมในการบริหารส่วนราชการ

นอกจากนี้ ใน พ.ร.บ.สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่๖) พ.ศ.๒๕๕๒

มาตรา ๖๕/๑ กำหนดว่า การปฏิบัติงานตามหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ดังนั้น จึงเป็นเหตุผลความ
จำเป็นต้องมีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์
การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน
ในท้องถิ่นเป็นสำคัญ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะเป็น
องค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และ
เป็นหน่วยดำเนินการทำหน้าที่แทนรัฐในการ
จัดบริการสาธารณะ การบริหารจัดการต่าง ๆ
ให้พื้นที่รับผิดชอบแก่ประชาชน เพื่อให้เกิด
ประโยชน์สุขแก่ประชาชนเป็นประการสำคัญ

แนวทางปฏิบัติ ๗ ประการ ขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของ
การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

๑. การบริหารภารกิจเพื่อให้เกิดประโยชน์สุข แก่ประชาชน

การบริหารภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มุ่งให้ประชาชน
เป็นศูนย์กลาง โดยกำหนดแนวปฏิบัติดังนี้

๑.๑ เปิดเผยข้อมูลการปฏิบัติงานให้ประชาชน
สามารถติดตามตรวจสอบได้ตาม
พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ
พ.ศ.๒๕๔๐

๑.๒ จัดวางระบบควบคุมภายในให้มี
ประสิทธิภาพได้มาตรฐานตามระเบียบ
คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการ
กำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.๒๕๔๔

๑.๓ เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณ
รายจ่ายประจำปี และการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้
ประชาชนสามารถตรวจสอบได้สะดวก
ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๔ ก่อนการดำเนินการต้องจัดให้มี
การศึกษาวิเคราะห์ผลดีผลเสียทุกด้าน กำหนด
ขั้นตอนการดำเนินงานที่โปร่งใส มีกลไก
ตรวจสอบการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน

๑.๕ ในภารกิจที่มีผลกระทบต่อประชาชน
นอกจากจะต้องดำเนินการตามข้อ ๑.๔ ยังต้อง
รับฟังความคิดเห็นของประชาชน และชี้แจง
ทำความเข้าใจ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึง
ประโยชน์ที่ส่วนรวมได้รับ

๒. การบริหารงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ต่อภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

๒.๑ ให้ทำแผนพัฒนา (แผนยุทธศาสตร์
การพัฒนาและแผนพัฒนาสามปี) ตาม
ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำ
แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
พ.ศ.๒๕๔๘

๒.๒ ให้มีการติดตามและประเมินผล
การปฏิบัติตามแผนพัฒนา และนำผลที่ได้
มาทบทวนปรับปรุงแผนพัฒนาดังกล่าว

๒.๓ นำแผนพัฒนาสามปีมาใช้เป็นกรอบ
ในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี
และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๔ ให้มีการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติ
ราชการระหว่างข้าราชการหรือพนักงานส่วน
ท้องถิ่น กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
โดยผู้บริหารจะทำหน้าที่กำกับการปฏิบัติภารกิจ
ให้ประสบความสำเร็จ และเกิดผลสัมฤทธิ์ตาม
เป้าหมาย

๒.๕ ในกรณีที่ภารกิจใดมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน หรือเป็นภารกิจที่ใกล้เคียงหรือต่อเนื่องกัน ให้พิจารณาบูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ

และ

๒.๖ ส่งเสริมการพัฒนาคำรู้ในหน่วยงาน
โดยจัดให้มีระบบข้อมูลสารสนเทศ รวมทั้ง
ส่งเสริม และพัฒนาคำรู้ความสามารถ
สร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของ
ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นให้มี
ประสิทธิภาพ และมีการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้มี
ลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพิ่มเติม

๓. การบริหารภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ
และเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ

มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

๓.๑ ให้กำหนดเป้าหมายแผนการ
ดำเนินงาน ระยะเวลาแล้วเสร็จของงาน หรือ
โครงการ และงบประมาณที่ใช้ และต้องเผยแพร่
ให้ข้าราชการ หรือพนักงานท้องถิ่น และ
ประชาชนทราบโดยทั่วกัน

๓.๒ ในการจัดซื้อจัดจ้างให้ดำเนินการ
โดยเปิดเผย และเที่ยงธรรม พิจารณาถึงความ
คุ้มค่า คุณภาพ การดูแลรักษาประโยชน์ และ
ผลเสียต่อประชาชนเป็นสำคัญ

๓.๓ หากส่วนราชการจำเป็นต้องได้รับ
อนุญาต อนุมัติ หรือความเห็นชอบจากองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่มิ กฎหมาย กฎ
ระเบียบ ประกาศ หรือมติคณะรัฐมนตรี
กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ
แจ้งผลการพิจารณาให้ส่วนราชการที่ยื่นคำขอ
ทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอ
หรือตามประกาศกำหนดระยะเวลาการพิจารณา
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓.๔ ให้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาโดยเร็ว
การตั้งคณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัย ให้ทำเท่าที่
จำเป็น และให้กำหนดกระบวนการแก้ไขปัญหา
ความเดือดร้อนของประชาชน เช่น การจัดทำบัญชี
เรื่องราวร้องทุกข์ การมอบหมายเจ้าหน้าที่
ผู้รับผิดชอบ การกำหนดระยะเวลาในการแก้ไข
ปัญหา การติดตามผลการแก้ไขปัญหา และรายงาน
ผลการแก้ไขปัญหา เป็นต้น

๓.๕ การสั่งราชการให้กระทำเป็นลายลักษณ์
อักษร เว้นแต่กรณีผู้บังคับบัญชามีความจำเป็น
อาจสั่งราชการด้วยวาจาก็ได้ แต่ให้ผู้รับคำสั่งนั้น
บันทึกคำสั่งด้วยวาจาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
และเมื่อได้ปฏิบัติภารกิจตามคำสั่งแล้ว ให้บันทึก
รายงานให้ผู้สั่งการทราบต่อไป

๔. การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

๔.๑ กระจายอำนาจการตัดสินใจ การตั้ง
การอนุญาต การอนุมัติ ให้แก่ผู้มีหน้าที่
รับผิดชอบการดำเนินการในเรื่องนั้นโดยตรง
เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว และลดขั้นตอนการ
ปฏิบัติงาน

๔.๒ จัดให้มีการควบคุม ติดตาม และกำกับ
ดูแล การใช้อำนาจ และความรับผิดชอบของ
ผู้รับมอบอำนาจ และผู้มอบอำนาจไว้ด้วย

๔.๓ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือ

โทรคมนาคมตามความเหมาะสม และกำลัง
งบประมาณเพื่อช่วยลดขั้นตอน

เพิ่มประสิทธิภาพ ประหยัดค่าใช้จ่าย หรือ

ไม่เกิดผลเสียหายแก่ภารกิจ

ทั้งนี้ ควรจะได้เผยแพร่ให้ประชาชน
ทราบโดยทั่วกัน

๔.๔ ในการจัดบริการสาธารณะแก่ประชาชน
ให้จัดทำแผนภูมิขั้นตอน และระยะเวลาการ
ดำเนินการ รวมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ในแต่ละขั้นตอนประชาสัมพันธ์ไว้ ณ ที่ทำการ
และในระบบเครือข่ายสารสนเทศของหน่วยงาน
เพื่อให้ประชาชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

๔.๕ จัดตั้ง หรือสนับสนุนศูนย์บริการร่วม
เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการ
ติดต่อขอทราบข้อมูล ขออนุญาต หรือขออนุมัติ
ในเรื่องที่เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานนั้น ๆ

๕. การปรับปรุงภารกิจขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

๕.๑ ภายในระยะเวลา ๓ ปี ให้พิจารณา
ทบทวน ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิก
บทบาทภารกิจตามความจำเป็น โดยคำนึงถึง
แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด
ฐานะการเงินการคลัง และสถานการณ์อื่น
ประกอบกัน

๕.๒ จัดให้มีการปรับปรุง หรือยกเลิก
ข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ เพื่อให้สอดคล้อง
เหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง
กฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๖. การอำนวยความสะดวกและ
การตอบสนองความต้องการของประชาชน

มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

๖.๑ กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงาน
บริการสาธารณะแต่ละงาน และประกาศให้
ประชาชนทราบ

๖.๒ กรณีที่มีหนังสือร้องเรียน เสนอแนะ
สอบถาม หรือเสนอความคิดเห็นจากประชาชน
หรือส่วนราชการ ให้ตอบคำถาม หรือแจ้งผลการ
ดำเนินการภายในสิบห้าวัน หรือภายในระยะเวลา
ที่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ

และ

๖.๓ จัดให้มีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย
เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน
ที่จะติดต่อสอบถาม หรือขอข้อมูล หรือ
แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๗. การประเมินผลการปฏิบัติงาน

มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

๓.๑ จัดให้มีบุคคลภายนอกร่วมในการ
ประเมินผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์
คุณภาพการบริการ ความพึงพอใจของประชาชน
ผู้รับบริการ และความคุ้มค่าในภารกิจขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น

๗.๒ การประเมินบุคคล ให้คำนึงถึงผล
การปฏิบัติงานของข้าราชการ หรือพนักงานส่วน
ท้องถิ่นในตำแหน่งที่ปฏิบัติ และประโยชน์
ที่หน่วยงานได้รับจากการปฏิบัติงานของ
ข้าราชการ หรือพนักงานส่วนท้องถิ่นผู้นั้น

และ

๓.๓ ให้พิจารณาใช้เงินงบประมาณเหลือ
จ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดสรรเป็น
เงินรางวัลให้ข้าราชการ หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น
ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

%%%%%%%%%